

Sygnatura akt XII C 518/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 15 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Flisikowska

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy A. K.

po rozpoznaniu w dniu 12 lipca 2016 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

1. Uchyła w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 29.10.2014r. sygnatura akt XII Nc 343/14.

2. Oddała powództwo w całości.

3. Kosztami procesu obciąża w całości powoda, przy czym szczegółowe rozliczenie tych kosztów pozostawia Referendarzowi sądowemu.

/-/H. F.

Sygn. akt XII C 518/15

UZASADNIENIE

Powód A. S. wniósł o zasądzenie od pozwanej Powszechny Zakład Ubezpieczeń Społecznych Spółka Akcyjna z (...) w W. kwoty 615.366,76 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania.

W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwana niezasadnie odmówiła wypłaty odszkodowania w wysokości 579.189,76 zł za szkodę wyrządzoną powodowi przez ubezpieczonego u pozwanej przez radcę prawnego A. Ś. (1) przy wykonywaniu zawodu radcy prawnego, potwierdzoną treścią prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 marca 2014 r. (sygn.. akt XII C 2541/13). Podniósł także, że wymieniony radca prawny posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w ramach (...) i w dniu 13.3.2013r. uznał swoją odpowiedzialność wobec powoda, a próby wyegzekwowania zasądzonej kwoty nie odniosły żadnego rezultatu.

W dniu 29 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygn. akt XII Nc 343/14 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym na kwotę wskazaną w powództwie.

Pozwana od powyższego nakazu wniosła zarzuty (k.21 nazywając je sprzeciwem) wnosząc o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania oraz przeprowadzenie rozprawy pod nieobecność pozwanej lub jej pełnomocnika.

W uzasadnieniu zarzutów pozwana wskazała, że powód nie wykazał szkody wynikłej z zaniechania radcy prawnego, więc nie wystąpiły wszystkie przesłanki odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczonego, zatem nie ma podstaw do przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej Ubezpieczyciela. Podniósł, że ani Rozporządzenie Min. Finansów z 11.12.2003r w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych ani ustawa o

radcach prawnych nie ustaliły szczególnego reżimu odpowiedzialności radcy prawnego za wyrządzone przez niego szkody zatem należy ją rozpatrywać na zasadach odpowiedzialności z art. 471 i następnie k.c. za nie wykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania.

W toku procesu Sąd Okręgowy postanowieniem z 28 stycznia 2016r. zawiesił postępowanie na podstawie art.177 par1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na trwające postępowanie karne prowadzone przez Prokuraturę Rejonową P. zainicjowane przez (...) SA zawiadomieniem o możliwości popełnienia przez A. Ś. oszustwa ubezpieczeniowego (k.293).

Sąd Apelacyjny jednakże nie podzielił powyższego poglądu i postanowieniem z 22.4.2016r. uchylił to zawieszenie (k.321) i polecił dalsze procedowanie bez potrzeby czekania na wynik procesu karnego.

Postanowieniem z 3.2.2016r. SO wstrzymał wykonalność nakazu zapłaty z 29.10.2016r. (k.299).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód dnia 1 września 2008 r. zawarł ze Szpitalem w Ś. – Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej umowę o świadczenie usług medycznych z zakresu chirurgii ogólnej nr(...). Dnia 16 lipca 2010 r. Szpital wypowiedział powodowi tę umowę ze skutkiem w trybie natychmiastowym, uzasadniając to min. nieprowadzeniem i niedokonywaniem przez powoda systematycznie regularnych wpisów na listę pacjentów, oczekujących na wykonanie zabiegów planowych, nieprzestrzeganiem wewnętrznych przepisów obowiązujących w (...) szpitalu czy odmową wykonania zabiegów w zakresie chirurgii małoinwazyjnej dnia 5 lipca 2010 r.

Dowód: umowa nr (...) z dnia 1 września 2008 r., wypowiedzenie umowy o świadczenie usług z dnia 16 lipca 2010 r. (biała koperta załączników do akt)

Na podstawie udzielonego dnia 14 kwietnia 2010 r. pełnomocnictwa, radca prawny A. Ś. (1) – ubezpieczony u pozwanej w niniejszej sprawie od odpowiedzialności cywilnej – wystąpił do Sądu z pozwem o zapłatę przeciwko wskazanemu szpitalowi.

Dowód: pełnomocnictwo z dnia 14 kwietnia 2010 r., k. 20 akt sprawy IX Gc 631/10

zeznanie powoda k. 219 i 343

zeznanie świadka A. Ś. (1) , k. 249

Postępowanie w sprawie zostało zarejestrowane pod sygnaturą IX GC 631/10. Powód dochodził od szpitala odszkodowania z tytułu utraconych korzyści w postaci wynagrodzenia w wysokości 525.389,76 zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania w związku ze złożeniem przez szpital oświadczenia o wypowiedzeniu umowy bez ważnych przyczyn.

D.: pozew znajdujący się w aktach sprawy IX Gc 631/10, k 2-17

Wyrokiem z dnia 16 grudnia 2011 r. Sygn. akt IX GC 631/10 Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział IX Gospodarczy zasądził od Szpitala w Ś. żadaną kwotę wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu. W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał, iż umowa łącząca strony była umową o świadczenie usług w rozumieniu art. 750 k.c., do której stosuje się przepisy o zleceniu. Dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie, lecz powinien zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, jakie ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia. Po zbadaniu sprawy Sąd Okręgowy uznał, że dokonane przez szpital wypowiedzenie umowy nie miało za podstawę ważnych przyczyn w rozumieniu art. 746 § 2 k.c. Wobec braku ważnych przyczyn dla wypowiedzenia umowy o świadczenie usług, roszczenie powoda w opinii sądu okazało się uzasadnione i sąd uwzględnił powództwo powoda w całości.

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego z dnia 16 grudnia 2011 r., Sygn. akt 631/10

Od tego rozstrzygnięcia apelację wniósł Szpital w Ś., jako podstawę apelacji wskazując min. naruszenie art. 746 § 1 k.c. przez błędną interpretację i uznanie, że przyczyna wskazana w treści wypowiedzenia nie była ważna.

Dowód: apelacja szpitala z dnia 6 lutego 2012 r. - w aktach sprawy IX Gc 631/10, k. 479-485

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie podtrzymując jednocześnie wszelkie twierdzenia i argumenty oraz okoliczności faktyczne przedstawione w uzasadnieniu pozwu. Powód nie zgodził się z zarzutami apelacji wskazując, że jego działania nie miały charakteru celowego oraz, że nie dążył do zamierzonego niewykonania ciężących na nim obowiązków umownych.

Dowód: odpowiedź powoda na apelację pozwanego z dnia 25 kwietnia 2012 r. – w aktach sprawy IX Gc 631/10, k. 532-537

Wyrokiem z dnia 15 czerwca 2012 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo A. S. oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego koszty procesu, koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od apelacji. Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia Sądu I Instancji dotyczące zawarcia przez strony umowy o świadczenie usług medycznych oraz jej rozwiązanie, lecz odmiennie od Sądu Okręgowego uznał, że nie ma podstaw do domagania się przez powoda odszkodowania z tytułu utraconych korzyści odpowiadających wysokości wynagrodzenia, jakie powód otrzymałby, gdyby pozwany nie wypowiedział mu umowy. Sąd Apelacyjny uznał, iż podstawy takie nie zachodzą niezależnie od tego, czy wypowiedzenie powodowi umowy było uzasadnione, ponieważ zawarcie przez strony umowy nastąpiło z naruszeniem trybu przewidzianego w ustawie z dnia 30.08.1994 r. o zakładach opieki zdrowotnej, w szczególności bez przeprowadzenia konkursu. Sąd II Instancji uznał tę umowę za nieważną zgodnie z art. 58 § 1 k.c. i wskazał, że w związku z tym powód nie mógł dochodzić roszczenia z tytułu szkody sprowadzającej się do utraconych korzyści, ponieważ może być ono dochodzone jedynie z umowy, która – jak wskazał sąd – była nieważna z powodu zawarcia jej niezgodnie z przepisami przytoczonej ustawy.

Dowód: wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 15 czerwca 2012 r., Sygn. akt I ACa 400/12, k. 545-554

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczono pełnomocnikowi powoda dnia 20.09.2012 r.

Dowód: potwierdzenie odbioru przesyłki z dnia 20.09.2012 r. – w aktach sprawy IX Gc 631/10, k. 556

Pełnomocnik powoda na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez A. S. dnia 2 kwietnia 2012 r., dnia 24.12.2012 r. wniósł od orzeczenia Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, zaskarżając wyrok w całości. Skarga wpłynęła do Sądu 27.12.2012 r. W skardze tej powód zarzucił min. Sądowi Apelacyjnemu niewłaściwe zastosowanie art. 58 k.p.c. w zw. z art. 35a ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej przez przyjęcie, że umowa zawarta między stronami jest bezwzględnie nieważna i nie istniał między nimi jakikolwiek stosunek umowny. Pełnomocnik powoda przedstawił w skardze istotne według niego zagadnienia prawne, nie będące dotąd przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, a wymagające przedstawienia przezeń jednoznacznego rozstrzygnięcia w celu rozwiania wątpliwości interpretacyjnych. Uzasadniając skargę kasacyjną powód wskazał, że z treści art. 35 nieobowiązującej już ustawy o zakładach opieki zdrowotnej nie wynikała bezwzględna nieważność umowy zwartej mimo braku przeprowadzenia postępowania konkursowego. Jednocześnie ustawodawca wskazał w ustawie przesłanki bezwzględnej nieważności umowy, pomijając tę sankcję w przypadku umów zawartych z pominięciem przeprowadzenia konkursu. Jednocześnie zdaniem skarżącego nie można mówić o bezwzględnej nieważności umowy w związku z obejściem przepisów ustawy przewidzianej w art. 58 § 1 k.c. Pełnomocnik skarżącego przywołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2000 r. III CKN 1455/2000 wskazując, iż aby w przypadku omawianej sprawy doszło do stwierdzenia obejścia przepisów ustawy, zarówno udzielający zamówienia jak i przyjmujący zamówienie musiałby dążyć do nieudzielenia zamówienia w trybie konkursu, gdyż to szpital nie zachował warunków procedury konkursowej.

Dowód: pełnomocnictwo powoda z dnia 2 kwietnia 2012 r. – w aktach sprawy IX Gc 631/10, k. 569

skarga kasacyjna powoda z dnia 20 grudnia 2012 r. – w aktach sprawy IX Gc 631/10, k. 562 -

568

Postanowieniem z dnia 5 marca 2013 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu jako wniesioną po upływie terminu. Uzasadniając postanowienie Sąd wskazał, że skargę kasacyjną wnosi się w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem. Pełnomocnik powoda otrzymał odpis w dniu 20.09.2012 r., natomiast skarga kasacyjna nadana została w urzędzie pocztowym dopiero 24.12.2012 r., zaś wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w dniu 27.12.2012 r.

Dowód: postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 5 marca 2013 r., Sygn. akt I WSC 178/12, – w aktach sprawy IX Gc 631/10, k. 585

Pismem z dnia 13 marca 2013 r. pełnomocnik powoda A. Ś. (1) poinformował go o odrzuceniu przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej z powodu niedotrzymania przez radcę prawnego terminu do jej złożenia. A. Ś. (1) uznał złożenie skargi po terminie za błąd popełniony przez jego kancelarię i poinformował powoda o tym, że wystąpi do ubezpieczyciela – pozwanej w niniejszej sprawie Powszechny Zakład Ubezpieczeń Społecznych Spółka Akcyjna z (...) w W. – o uruchomienie procedury odszkodowawczej.

Dowód: pismo radcy prawnego A. Ś. (1) z dnia 13 marca 2013 r. k. 8 i 336

Powód skierował przeciwko A. Ś. (1) pozew o zapłatę za szkodę wyrządzoną przez pełnomocnika przy wykonywaniu zawodu radcy prawnego. Dnia 28 marca Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygn. akt XII C 2541/13 wydał wyrok, w którym w całości uznał roszczenie A. S. i zasądził na jego rzecz kwotę 579.189,76 oraz koszty procesu w kwocie 36.177,00 zł, które zostały poniesione przez powoda.

Dowód: wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 28 marca 2014 r., sygn. akt XII C 2541/13, k. 7

A. Ś. (1) łączyła z pozwaną w niniejszej sprawie Powszechny Zakład Ubezpieczeń Społecznych Spółka Akcyjna z (...) w W. umowa generalna ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej radców prawnych za szkody wyrządzone w następstwie działania lub zaniechania ubezpieczonego podczas wykonywania czynności radcy prawnego, zawarta w dniu 8 października 2010 r.

Dowód: umowa generalna z dnia 8.10.2010 r., k. 33

Uchwałą nr 954/ (...) z dnia 30 lipca 2013 r. (...) Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. skreśliła A. Ś. (1) z listy radców prawnych prowadzonej przez Radę Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. i nie wykonuje już zawodu radcy prawnego.

Dowód: pismo wicedziekana Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w P. z dnia 30 kwietnia 2014 r.

Wobec braku zapłaty zasądzonej wyrokiem zaocznym kwoty, powód podjął próbę jej wyegzekwowania w postępowaniu egzekucyjnym, jednak z powodu braku składników majątku należących do ubezpieczonego, prowadzona egzekucja była bezskuteczna.

Dowód: zawiadomienie komornika o dokonanych czynnościach z dnia 23.09.2014 r., k. 9

W związku z powyższym, pełnomocnik powoda wezwał pozwaną do zapłaty na rzecz A. S. kwoty 579.189,76 zł z tytułu odpowiedzialności zawodowej radcy prawnego A. Ś. (1), ubezpieczonego u powódki od odpowiedzialności cywilnej.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 22 maja 2014 r., k. 11

Pozwana pismem z dnia 21.08.2014 r. odmówiła przyznania powodowi odszkodowania, uzasadniając swoją decyzję brakiem wystąpienia po stronie powoda szkody, czyli jednej z czterech wymaganych przepisami kodeksu cywilnego przesłanek odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Pozwana wskazała, iż samo pozbawienie klienta rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy nie może być uznane za szkodę oraz, że nie ma podstaw do uznania, że Sąd Najwyższy zmieniłby w sposób korzystny dla powoda orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, tak więc nie można mówić o szkodzie spowodowanej w majątku powoda przez zachowanie A. Ś. (1).

Dowód: pismo pozwanej z dnia 21.08.2014 r., k. 49-50

W związku z odmową wypłaty przez pozwaną odszkodowania, pełnomocnik powoda wniósł do Sądu Okręgowego w Poznaniu pozew o zapłatę w postępowaniu nakazowym, a Sąd dnia 29 października 2014 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym zgodny z żądaniem pozwu.

Dowód: pozew powoda z dnia 26 września 2014 r. k. 1-3

nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 29 października 2014 r., k. 17

Od wydanego nakazu zapłaty zarzut wniosła pozwana. Pozwana przyznała, że w okresie, kiedy ubezpieczony u niej A. Ś. (1) złożył skargę kasacyjną po upływie terminu, łączyła ją z Krajową Radą Radców Prawnych w P. – w tym z Kancelarią (...) Spółka Komandytowa w P. – umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej radców prawnych. Pozwana potwierdziła także przyjęcie od powoda zgłoszenia szkody z ubezpieczenia OC radców prawnych, lecz po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego pozwana nie uznała swojej szkody i odmówiła wypłaty świadczenia. Zdaniem pozwanej aby doszło do uznania odpowiedzialności cywilnej danego podmiotu za wystąpienie szkody, a co za tym idzie uznania odpowiedzialności występującego jako gwaranta zakładu ubezpieczeń i wypłaty odszkodowania, muszą zostać wykazane łącznie wszystkie przesłanki odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, zaś według pozwanego w niniejszej sprawie nie została przez niego wykazana szkoda. Pozwany zajął stanowisko, iż roszczenie powoda byłoby uzasadnione jedynie w przypadku gdyby udowodnił lub wystarczająco uprawdopodobnił, że po wniesieniu kasacji przez radcę prawnego, Sąd Najwyższy zmieniłby orzeczenie Sądu Apelacyjnego w sposób dla niego korzystny, przy czym wskazał, że w świetle zgromadzonej dokumentacji nie ma podstaw do przyjęcia takiego założenia.

Dowód: zarzut pozwanej z dnia 19.11.2014 r., k. 21-26

Ustalenia stanu faktycznego sąd dokonał na podstawie głównie dokumentów, odpisów dokumentów zgromadzonych w toku postępowania dowodowego. Sąd nie dopatrył się uchybień w ich treści oraz formie, a także w części na podstawie zeznań powoda i świadka Ś.. Powyższy stan faktyczny nie był zasadniczo sporny między stronami i został ustalony w dużej części w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach Sądu Okręgowego w Poznaniu sprawie IX Gc 631/10. Sąd uznał za w pełni wiarygodne dokumenty znajdujące się w powyższych aktach. Prawdziwość dokumentów nie budziła wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Sąd uznał również za wiarygodne zeznania powoda w zakresie, w jakim były one zgodne z ustalonym stanem faktycznym. Są one spójne, logiczne i konsekwentne. Sąd uznał również za wiarygodne w takim samym zakresie zeznania świadka A. Ś. (1) głównie co do niewniesienia skargi kasacyjnej w terminie. Zeznanie te były spójne i zgodne z zeznaniami powoda.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Strona pozwana uzasadniała swój sprzeciw od nakazu zapłaty faktem nieuzasadnienia poniesienia przez powoda szkody w wyniku działania reprezentującego ją ówczesnie pełnomocnika A. Ś. (1).

W oparciu o zebrany materiał dowodowy Sąd Okręgowy uznał, że powód nie wykazał istnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego ubezpieczyciela poprzez nie wykazanie szkody.

Umowa łącząca powoda z radcą prawnym ubezpieczonym w pozwanej w niniejszej sprawie (...) S.A. w W. była umową starannego działania, a nie umową rezultatu. Należy wskazać, że radca prawny prowadzący sprawę klienta ponosi odpowiedzialność nie za efekt swego działania, lecz za dołożenie należytej staranności przy reprezentowaniu klienta. Niewykonanie lub nienależyte wykonanie przez radcę prawnego zobowiązania wynikającego z umowy, rodzi niewątpliwie jego odpowiedzialność na zasadach określonych w art. 471 i nast. kodeksu cywilnego, lecz jest to odpowiedzialność za niedochowanie należytej staranności. Zgodnie z art. 471 k.c. dłużnik jest obowiązany do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania k.c. chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Art. 472 k.c. stanowi dłużnik jest odpowiedzialny za niedochowanie należytej staranności. Z zestawienia powyższych przepisów wynika, że dla zasadności roszczenia odszkodowawczego zgłoszonego przez powoda konieczne jest stwierdzenie wystawienie następujących przesłanek odpowiedzialności:

1. brak staranności w działaniu pozwanej ,
2. związek przyczynowy między takim brakiem staranności w działaniu a szkodą oraz
3. powstanie szkody w majątku powoda.

Niesporne jest, że A. Ś. (1) reprezentował powoda w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Poznaniu przeciwko Szpitalowi w Ś., a następnie przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu oraz przed Sądem Najwyższym. Niespornym jest, że A. Ś. w wyniku własnych zaniedbań doprowadził do wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia Sądu II Instancji po terminie, co w konsekwencji doprowadziło do odrzucenia tej skargi przez Sąd Apelacyjny. Niespornym jest także, że A. Ś. (1) pismem z dnia 13 marca 2013 r. skierowanym do powoda uznał błąd popełniony przez jego kancelarię w tej kwestii.

Sąd stwierdził, że w jego ocenie nie zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej. Sąd uznał mianowicie, że powód nie wykazał związku przyczynowego między brakiem staranności radcy prawnego a szkodą oraz nie wykazał powstania szkody. Zgodnie z art. 361§1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Adekwatny związek przyczynowy jest więc konieczną przesłanką powstania obowiązku naprawienia szkody ale jednocześnie wskazuje, jak daleko ona sięga. Powód wskazywał, iż działania jego pełnomocnika A. Ś. (1) miały charakter rażącego naruszenia jego obowiązków jako profesjonalnego pełnomocnika z zakresie sporządzenia i wniesienia w terminie skargi kasacyjnej.

W ocenie Sądu Okręgowego rozpatrującego niniejszą sprawę obowiązkiem powoda było wykazanie szkody. Sam bowiem fakt niedopełnienia obowiązków przez adwokata lub innego pełnomocnika procesowego nie oznacza automatycznego przyjęcia, że gdyby nie jego niedbalstwo, klient odniósłby korzystne dla siebie rozstrzygnięcie procesowe.

Obowiązek zapłaty odszkodowania powstaje, gdy zaniedbanie dokonania czynności procesowej doprowadziło do uprawomocnienia się orzeczenia niesłusznego z punktu widzenia merytorycznego. Wtedy bowiem zaniedbania pełnomocnika stały się bezpośrednią przyczyną, że wyrok merytorycznie niesłuszny, który by w toku instancji uległ zmianie lub uchyleniu, nabrał mocy prawnej, powodując tym samym dla strony przegrywającej spór uszczerbek materialny. To z kolei przesądza o istnieniu związku przyczynowego między działaniem pełnomocnika a szkodą. Zgodnie z jednolitą linią orzecniczą SN obowiązkiem powoda w niniejszym postępowaniu było wykazanie, iż brak zaniedbań po stronie pełnomocnika zakończyłby się korzystnym rozstrzygnięciem dla powoda. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 16.11.1962 roku (III Cr 8/62 Państwo i Prawo z 1964 nr 7 str. 165) stwierdzono, iż nie każde uchybienie pełnomocnika jego obowiązków w zakresie terminowego składania środków odwoławczych jak również należnych od tych opłat sądowych rodzi po jego stronie obowiązek odszkodowawczy. Obowiązek ten powstaje dopiero wówczas, gdy zaniedbania dokonania czynności doprowadziło do uprawomocnienia się orzeczenia merytorycznie niesłusznego. (podobnie SN w wyroku z dnia 2 grudnia 2004 roku, sygn. akt V CK 297/03).

O powstaniu odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń nie decyduje wyłącznie powstanie po stronie ubezpieczającego cywilnoprawnego obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej osobie trzeciej, lecz wystąpienie wypadku ubezpieczeniowego. Wypadek ubezpieczeniowy jest zdarzeniem, które strony umowy ubezpieczenia określiły jako przyczynę uzasadniającą odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń. Innymi słowy wypadek ubezpieczeniowy jest tylko zdarzeniem, które uzasadnia odpowiedzialność zakładu za szkodę, nie wskazuje jeszcze na obowiązek świadczenia zakładu ubezpieczeń na rzecz ubezpieczonego. Nie może bowiem ująć z pola widzenia art. 805 KC, z którego wynika obowiązek świadczenia (odszkodowania) wynikającego z umowy ubezpieczenia. Jeśli zatem powód domaga się wypłaty określonej kwoty z tytułu ubezpieczenia, a ustawodawca świadczenie to określa odszkodowaniem, to domagający się odszkodowania obowiązany jest wykazać istnienie szkody. Sam stan odpowiedzialności cywilnej nie jest jeszcze wykazaniem szkody (Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 22 października 2012 r. VI ACa 601/12).

Zdaniem Sądu Okręgowego powód w żaden sposób nie udowodnił lub przynajmniej wystarczająco nie uprawdopodobnił, aby wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 15 czerwca 2012 r. roku w sprawie I ACa 400/12 był merytorycznie niesłuszny i że było wysokie prawdopodobieństwo jego zmiany na korzyść powoda w przypadku skutecznego wniesienia kasacji. Powód podkreślał przede wszystkim fakt niedochowania przez A. Ś. (1) należytej staranności, jakiej należy oczekiwać od profesjonalnego pełnomocnika. Wskazać należy, że samo pozbawienie powoda możliwości rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy nie może być uznane za konkretną szkodę po jego stronie (por: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2006 r., sygn. akt V CSK 292/06). Niezbędną przesłanką jest więc przynajmniej uprawdopodobnienie, że wyrok Sądu Apelacyjnego zostałby zmieniony na korzyść powoda.

Zadaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie było zatem też zbadanie, czy skarga kasacyjna wniesiona przez powoda mogłaby zostać uwzględniona. Co więcej, sąd orzekający w konkretnej sprawie winien ustalić, w ramach posiadanych kompetencji i obowiązku rozpoznania sprawy co do istoty, czy w razie gdyby nie doszło do zaniedbań pełnomocnika, jego klient uzyskałby korzystne dla siebie rozstrzygnięcie.

Wyrokiem z dnia 15 czerwca 2012 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny zmienił zaskarżony wyrok Sądu I Instancji i oddalił powództwo A. S. oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego koszty procesu, koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od apelacji. Sąd Apelacyjny uznał, że nie ma podstaw do domagania się przez powoda odszkodowania z tytułu utraconych korzyści odpowiadających wysokości wynagrodzenia, jakie powód otrzymałby, gdyby pozwany nie wypowiedział mu umowy. Według Sądu podstawy takie nie zachodzą niezależnie od tego, czy wypowiedzenie powodowi umowy było uzasadnione, ponieważ zawarcie przez strony umowy nastąpiło z naruszeniem trybu przewidzianego w ustawie z dnia 30.08.1994 r. o zakładach opieki zdrowotnej, w szczególności bez przeprowadzenia konkursu. Sąd II Instancji uznał tę umowę za nieważną zgodnie z art. 58 § 1 k.c. i wskazał, że w związku z tym powód nie mógł dochodzić roszczenia z tytułu szkody sprowadzającej się do utraconych korzyści, ponieważ może być ono dochodzone jedynie z umowy, która – jak wskazał sąd – była nieważna z powodu zawarcia jej niezgodnie z przepisami przytoczonej ustawy. Od tego orzeczenie pełnomocnik powoda wniósł skargę kasacyjną, która z powodu uchybienia terminowi podlegała odrzuceniu.

Niesporne jest, że umowa nr (...) zawarta między powodem a Szpitalem w Ś. nie została poprzedzona przeprowadzeniem konkursu.

W skardze kasacyjnej powód przeprowadził polemikę ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego co do sankcji nieważności umów zawartych bez zachowania trybu konkursowego wskazując, że nie było podstaw do uznania za nieważną umowy zawartej przez powoda ze Szpitalem w Ś.. Wskazano, że z treści art. 35a nieobowiązującej już ustawy o Zakładach Opieki Zdrowotnej nie wynika bezwzględna nieważność umowy zawartej mimo braku przeprowadzenia postępowania konkursowego. Ustawodawca w dalszej części przepisu wskazał przesłanki uznania umowy za nieważną, mianowicie gdy umowa nie będzie zawarta w formie pisemnej, lub gdy zostanie zmieniona w sposób niekorzystny dla udzielającego zamówienia i niezgodnie z treścią oferty, na podstawie której dokonano wyboru przyjmującego

zamówienie, a konieczność takiej zmiany nie wynika z okoliczności, których nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy (art. 35a ust. 2 i 35a ust. 3-4).

Przechodząc do oceny ważności umowy o świadczenie usług medycznych łączącą powoda i Szpital w Ś., Sąd Okręgowy orzekający w tej sprawie w całości podziela stanowisko Sądu Apelacyjnego wyrażone w uzasadnieniu powyższego wyroku.

Z treści art. 35a i art. 44a ówczesnie obowiązującej ustawy o zakładach opieki zdrowotnej wynika, iż zawarcie umowy nr (...) powinno być poprzedzone konkursem przeprowadzonym zgodnie z przepisami szczegółowo regulującymi tryb jego przeprowadzenia. Niesporne jest w sprawie, że takiego konkursu nie przeprowadzono. Należy wskazać, że w dacie zawarcia przez pozwanych kwestionowanej umowy obowiązywała ustawa z dnia 30 sierpnia 1991r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2007r. Nr 14 poz.89 ze zmianami). Została ona uchylona dopiero dnia 1 lipca 2011r. przez ustawę o działalności leczniczej. Zgodnie z art. 35 i 35a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne następowało na podstawie umowy zawartej pomiędzy udzielającym i przyjmującym zamówienie. Zawarcie stosownej umowy mogło nastąpić jedynie po przeprowadzeniu konkursu. Przedstawiona w ust. 2 art. 35a tej ustawy procedura zawarcia umowy o udzielenie zamówienia stanowiła unormowanie specjalne, różniące się w szczegółach od procedury przyjętej w zakresie zawierania umów w obrocie cywilnym (art. 66–72 k.c.). Z mocy ust. 3 art.35 u.z.o.z. do zamówień na świadczenia zdrowotne udzielanych w tym trybie nie stosowało się również przepisów o zamówieniach publicznych. Jak wynika z poglądów doktryny funkcjonujących w czasie zawierania przez powoda ze szpitalem przedmiotowej umowy we wrześniu 2008r. stosownie do obowiązującej wtedy w/w ustawy o zoz – ach, zawarcie tej umowy mogło nastąpić jedynie po przeprowadzeniu konkursu. Jednoznacznie komentatorzy opowiedzieli się za poglądem, że konkurs w świetle art. 35a u.z.o.z. ma charakter obowiązkowy. W odniesieniu do publicznych ZOZ-ów bo o taki tu chodzi intencją ustawodawcy stosownie do art. 44 a w/w ustawy było obwarowanie obsady określonych stanowisk obligatoryjnym postępowaniem konkursowym (komentarz M. D. i T. R. do ustawy o.z.o.z. A. K. wg stanu prawnego na 1.1.2007r. str.35-242 i 300-303).

Zgodnie z ugruntowanym w doktrynie poglądem, czynność prawna to nie tylko oświadczenie woli, lecz także określone elementy stanu faktycznego i prawnego przewidzianego przez przepisy prawa dla wywołania skutków prawnych. Ważności i skuteczności czynności prawnej nie da się oceniać tylko w kontekście oświadczenia woli i w oderwaniu od pozostałych elementów stanu faktycznego (str. 479–480 System Prawa Cywilnego CZ. Ogólna, pod redakcją Stefana Grzybowskiemu OSSOLINEUM z 1985 r.). Ustawą z 1991 r. o Zakładach Opieki Zdrowotnej wprowadzono obowiązek konkursu ofert o udzielenie świadczeń medycznych, a zatem obowiązek dochowania trybu w jakim mogło dojść do wyłonienia kontrahenta, był jednym z elementów stanu faktycznego, warunkujących prawną skuteczność umowy (por: Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 8 maja 2013 r., sygn. akt I ACa 8/13).

Umowę zawarto więc z naruszeniem bezwzględnie obowiązujących przepisów ustawy, co skutkowało uznaniem ich przez Sąd Apelacyjny za nieważne w całości, na podstawie art. 58 §1 k.c. Wskazać należy, że choć przepisy wskazanej ustawy nie zawierają wprost przepisu co do nieważności umów zawartych z naruszeniem tego trybu, niemniej skutek nieważności wypływa bezpośrednio z treści art. 58 § 1 k.c. Dodatkowo ponieść można, iż potwierdza ten pogląd także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.09.2001 r. IV CKN 381/00, wydany na bazie podobnych, regulacji ustawy o zamówieniach publicznych, zgodnie z którym nieważnością, o jakiej stanowi art. 58 § 1 i 2 k.c., dotknięta jest czynność prawna sprzeczna z nakazem lub zakazem zawartym w każdym bezwzględnie obowiązującym przepisie prawnym. Badając zatem - przy zastosowaniu przesłanek z art. 58 § 1 i 2 k.c. - ważność umowy dotyczącej zamówienia publicznego uwzględnić trzeba nie tylko bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa prywatnego ale także nakazy i zakazy zamieszczone w normach prawa publicznego, regulującego postępowanie poprzedzające zawarcie takiej umowy. Umowa w sprawie zamówienia publicznego zawarta z pominięciem obowiązkowej procedury przetargowej niweczy wskazany wyżej cel i charakter zamówienia publicznego. Celem takiej wadliwie zawartej umowy jest obejście ustawy. Nie może zatem budzić wątpliwości, że jest nieważna (art. 58 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 71 u.z.p.).

W tym stanie rzeczy zdaniem Sądu orzekającego rację ma Sąd Apelacyjny, że zakwestionowana przez niego czynność prawna stanowiła naruszenie przepisu art. 35a ust.1 ówczesnie obowiązującej ustawy o zakładach opieki zdrowotnej i łączącą powoda ze szpitalem umowę nr (...) należało uznać za bezwzględnie nieważną z mocy art.58 § 1 k.c.

Odnosząc te założenia do okoliczności sprawy Sąd Okręgowy wywiódł, że powód nie wykazał aby zaniechania radcy prawnego (tj przekroczenie terminu złożenia kasacji), który reprezentował powoda w sprawach przed Sądem Okręgowym w Poznaniu, sygn. akt IX Gc 631/10, Sądem Apelacyjnym w Poznaniu, sygn. akt I ACa 400/12 oraz Sądem Najwyższym spowodowało to, że jego roszczenie nie zostało uwzględnione przez Sąd Najwyższy. Powód nie tylko nie wykazał tego, że SN całkowicie zmieniłby wyrok Sądu Apelacyjnego zgodnie z żądaniem powoda ale także aby było duże prawdopodobieństwo takiej zmiany. Powód jak była już mowa nie wykazał także konkretnej szkody, którą miał ponieść wskutek tego zaniechania swojego pełnomocnika i związku przyczynowego. Biorąc pod uwagę powyższe rozważania Sąd w pkt 1 wyroku na podstawie art. 496 k.p.c. uchylił w całości nakaz zapłaty z 29.10.2014r. i w pkt 2 wyroku oddalił powództwo w całości.

Kosztami procesu zgodnie z ogólną regułą z art. 98 par 1-3 k.p.c. Sąd obciążył przegrywającego proces powoda. Natomiast zgodnie z art. 108 par1 k.p.c. szczegółowe wyliczenie tych kosztów Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu w pkt 3 wyroku.

SSO Hanna Flisikowska